

С Т А Н О В И Щ Е

относно: конкурс за доцент по
3.6 право (наказателно право)
обявен от СУ „Св. Климент Охридски“
ДВ, бр. 103 от 10.12.2021 г.

кандидат: гл. ас. Красимир Николов Манов,

доктор по право

рецензент: проф. Лазар Георгиев Груев

доктор на юридическите науки

Единствен кандидат в конкурса за доцент по наказателно право в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ е гл. ас. Красимир Николов Манов, доктор по право.

На първото си заседание, проведено на 14.02.2022 г., след задълбочен преглед на документацията по конкурса, научното жури единодушно стигна до заключение, че *„гл. ас. д-р Красимир Николов Манов покрива минималните изисквани точки по групи показатели за различните научни степени и академични длъжности, уредени в ППЗРАСРБ и въз основа на това се допуска до участие в конкурса за заемане на длъжността „доцент“ по 3.6 Право (Наказателно право)“*.

Кандидатът познавам лично от времето, когато постъпи в университета, а също от неговите трудове. Нямаме съвместни публикации, а и липсват други основания за евентуално наличие на конфликт на интереси.

Ясно е, че ролята (обхвата) на едно становище в подобен конкурс е по-ограничена в сравнение с рецензията и по принцип би следвало да се ограничи, или по-скоро – концентрира върху преценка на представения хабилитационен труд. Аз ще се съобразя с тази традиционно възприемана теза само отчасти, като няма да излагам подробно биографични данни за кандидата,

нито пък в подробности ще анализирам другите, представени за участие в конкурса, научни съчинения, защото съм убеден, че това, по един подобаващ начин, ще бъде сторено от уважаваните рецензенти. Казаното обаче няма да ми попречи да използвам данни от биографията или оценки на съчиненията при мотивиране на крайния, обобщаващ извод на това становище. Защото винаги съм смятал, че той – крайният извод – следва да се базира не само и единствено на преценката на научната продукция (с акцент хабилитационния труд), но и на качествата и възможностите на кандидата като преподавател. Защото той и за това кандидатства – за академичната длъжност доцент, което значи учител, преподавател.

Нямам лични впечатления от начина на преподаване на Красимир Манов, а само косвени – при провеждане на семестриалните и държавни изпити, или пък при провеждане на заключителните научни сесии на кръжока по наказателно право. И тези впечатления са добри. Студентите, в повечето случаи, демонстрират трайно усвояване на знанията, възможност за анализ и сравнения, добра аргументация и – това е важно – умения да защитят тезите си с примери от практиката. Това не е случайно. Както и повечето колеги, освен преподавателската си дейност, Красимир Манов не пести силите си и в други области. Ще спомена само две от посочените в автобиографията. Той е адвокат от 2005 г. (самостоятелна практика) и медиатор от 2017 г. (вписан в Единния регистър). Без съмнение това дава пряко отражение на преподавателската му работа. „Потопен“ в практиката, той – без усилие – е в състояние да подкрепи излаганите доктринални тези, да насити изложението си с примери и така да го направи достъпно за своите студенти. Това, впрочем, важи и за научните му съчинения. Някои от тях са посветени и засягат важни въпроси на общата част на НК, а други – предимно в сферата на престъпленията срещу културното наследство и стопанските престъпления – детайлно разглеждат отделни групи състави от особената част. Тази симбиоза между

научните търсения и практическия опит винаги е в полза и на двете, но в случая, особено плодотворна при обучението на студентите. В контактите си с колегите Манов е диалогичен, обича дискусията, без да проявява нетърпение, а още по-малко negliжиране на чуждото мнение. Когато не е съгласен излага аргументи, но и винаги чува доводите на другата страна. Това са качества, които по принцип трябва да притежава всеки университетски преподавател и е добре, че могат да бъдат констатирани у колегата Красимир Манов. Вероятно за това е допринесло и участието му в обученията по „Общуване“, „Решаване на конфликти“, „Структурирано водене на спорове“, реторика и др.

Хабилитационният труд „Престъпно психично въздействие“ е разработка, с която авторът ѝ може да се гордее. Това е сериозно изследване по тема, достойна за хабилитация, която е слабо разработена в доктрината у нас.

Работата е в обем, позволяващ на автора спокойно и в дълбочина да разгърне своите тези. Липсват ненужни отклонения или самоцелни разсъждения по общоизвестни въпроси. Касае се до много логично проведено изследване от гледна точка на последователността на представените основни въпроси. Авторът постепенно, именно в тяхната логическа последователност, анализира най-напред въпросите за психичното въздействие и някои основни понятия на наказателното право; следват проблемите на психичното въздействие при някои институти на общата част и – съвсем естествено – на края – въпросите за някои престъпления, свързани с психично въздействие. Това означава само едно. Авторът е осмислил темата в цялост и умело разкрива отделните проблеми, нека повторя, в тяхната логическа последователност. Прави го с вещина.

Езикът е добър. Работата се чете леко, което винаги е добра предпоставка за осмислянето ѝ от читателя. Думите и тяхната естествена подредба не препъват мисълта и не

затормозяват четенето, което за мен винаги е било ясен знак, че авторът „владее“ материята, потопил се е в нея и е в състояние да предаде без затруднение основните си послания и на останалите.

А какви са те и какъв е техния приносен потенциал?

Според автора, и тук съм съгласен с него, темата за психичното престъпно въздействие, е подценявана в доктрината и в този смисъл нейното задълбочено осмисляне и монографично представяне, без съмнение, е с приносен характер, доколкото тя способства за по-пълното, цялостно и задълбочено изясняване на основни институти на наказателното право, а и на отделни състави на престъпления. Не съм съгласен с него обаче, че тя е подценена и от законодателя. Ще илюстрирам казаното чрез примера на престъпленията против личността. Според мен, законодателят е оценил, предвидил и систематично подредил възможните психични въздействия при отделните престъпления, преди всичко съобразявайки се с техния непосредствен обект (респ. предмет). При убийството въвеждайки квалифициращия признак „по особено мъчителен начин за убийтия“; при телесната повреда – чрез засягане анатомичната цялост – „причиняване на болка или страдание“; при обидата – чрез думи или действия – засягане на достойнството на личността; при принудата – чрез сила или заплашване – засягане възможността за свободна проява на волята при вземане на решение и т.н. Въпросът следователно, мисля, е не толкова в законодателството, а в оценката, обсъждането и съобразяването на проблема с престъпното психическо въздействие в научните съчинения и практиката по приложението на закона.

Приносни моменти могат да бъдат посочени практически във всички части на монографията. Например при разглеждането на въпроса за подразделянето на съставите на формални и резултатни (с. 45 – 59). Аз имам някои въпроси по тази част на изложението, които ще поставя след малко, но самият факт,

че той се захваща с този толкова противоречиво интерпретиран в теорията проблем, излага своето виждане в противовес на утвърдени становища и го прави уверено, е факт сам по себе си достоен за уважение и следва да бъде оценен положително.

За мен с приносен характер е например и частта при обсъждането на изпълнителното деяние „проповядва“ (с. 153 – 167). Тук дори, в резултат на задълбочен и точен анализ, авторът прави (с.167) – при това напълно удачно – конкретно предложение *de lege ferenda*, въпреки някои уклончиви твърдения в увода, че не такава е целта му.

Онова, което трябва особено да се подчертае е практическия аспект на приносите в труда, особено що се касае до третата глава, в която задълбочено се интерпретират проблемите на престъпното психическо въздействие при различните отделни състави на престъпления. Тази част ще е от директна полза за правоприлагащите органи при цялостното осмисляне на смисъла и вложената от законодателя идея при реализиране на наказателна отговорност при престъпленията, свързани с психическо въздействие.

Иска ми се да поставя на обсъждане и някои дискуссионни, според мен, въпроси. Първият е относно изложението за формалните и резултатни състави на престъпления, свързани с психическо въздействие (глава първа, т. 1.5.). Още в първия абзац (с.45) авторът поставя *„още един въпрос – за класификацията на престъпленията ИЛИ (к.м.) съставите им с оглед причинените и посочени в състава последици.“*.

За мен всъщност това е въпросът за съотношението между понятията „престъпление“ и „състав на престъпление“, който на пръв поглед е учебникарски. Защо обаче го повдигам. Излиза, според Манов, че трябва да говорим поотделно за резултатни и формални престъпления и резултатни и формални състави на престъпления. Тук аз нещо не разбирам. Защото, ако е прав, следва да говорим за престъпление „кражба“ и да мислим дали

е формално или резултатно, и отделно – като нещо различно, друго, за „състава на кражбата“ и дали той е формален или резултатен, с оглед посочените от самия автор критерии. А известно е, че престъпления „по принцип“ не съществуват, съществува понятие за престъпление, а всяко отделно от тях се описва (посочва, обрисова) чрез съвкупност от признаци, което наричаме „състав“. И когато казваме например, че убийството е резултатно, увреждащо престъпление, ние го казваме, защото анализираме признаците му чрез които законодателят го е очертал в съответната разпоредба на особената част на НК, т.е. чрез анализ на състава му. Поради тази причина не мисля че е възможно да има две отделни класификации (на престъпленията и на съставите на престъпления), защото ако е така, ако те са отделни, значи са независими, което пък означава да е възможно да посочим едно престъпление като резултатно, а съставът на същото това престъпление – като формален.

И още един въпрос, свързан с краткия анализ на телесните повреди, или по-общо на престъпленията, засягащи здравето на човека. Авторът смята, че „проблемът на практика идва от шаблонното и твърде формализирано мислене при анализа на съставите на престъпленията“ (с.30); и по-нататък: „и наименованията на престъпленията създава такава асоциация – „телесна повреда“ категорично не води до асоциация с психично увреждане.“ (с. 30-31). Проблемът, според мен не е в шаблонно и формализирано мислене, нито в наименованието. Защото, както и той посочва, това са престъпления против здравето, възприемано „като единство на физическо, психично и социално благополучие на индивида“ (с.30). Работата е в това, че, както посочих и по-горе, законодателят акцентира върху способа на засягане на предмета, тук, при телесните повреди – чрез посегателство срещу телесния интегритет на личността, при обидата – вербално или чрез действие и т.н., но той не забравя, а и не може да забрави, че всяко неправомерно посегателство върху анатомичната цялост е съпроводено с болка

или страдание, т.е. резултира в определени негативни психически процеси. Най-силното доказателство е, че самото причиняване на болка и страдание, без разстройство на здравето (в смисъл на телесно увреждане) е криминализирано, а що касае останалите – по-тежки случаи, те по своята същност, иманентно съдържат в себе си именно болката и страданието. Следователно, отново въпросът е не в законодателството, а в интерпретацията и особената заслуга на Красимир Манов, която искам дебело да подчертая, е, че поставя този въпрос, бие камбаната и настоява за преосмисляне при анализа и прилагането на съставите, свързани с психическо въздействие, което оценявам като несъмнен принос.

Нека да заключа така: работата е достоен хабилитационен труд, показващ степента на зрялост на нейния автор, отговарящ на всички изисквания на законодателството и утвърдената традиция за критериите при хабилитиране в нашата катедра. Затова заслужава положителна оценка.

Като вземам предвид казаното, стигам до следното
ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Цялостната научна и преподавателска дейност на кандидата и в частност представеният хабилитационен труд ми дават основание да гласувам в полза на решение, с което научното жури да предложи на Факултетния съвет на Юридически факултет на СУ „Св. Климент Охридски“ да избере гл. ас. **Красимир Николов Манов**, доктор по право, за доцент по 3.6. право (наказателно право) в обявения в ДВ, **бр. 103 от 10.12.2021** г. конкурс.

14.03.2022 г.

(проф. Лазар Груев)